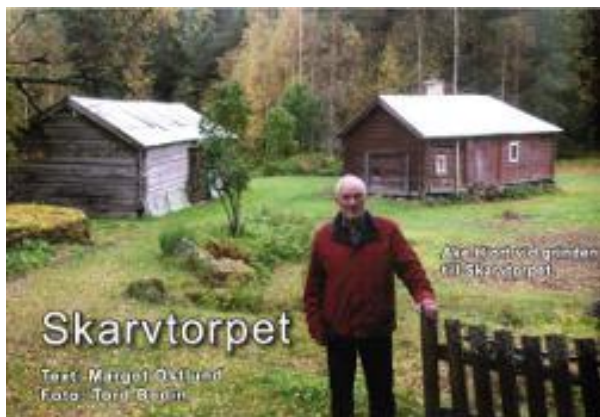

Skarvtorpet

Text: Margot Östlund

Foto: Tord Bodin

Åke Hjort vid grinden till Skarvtorpet.

Vi är på väg till Skarvtorpet. Vi ger oss av från Oppala på förmiddagen och åker på en skogsväg förbi Västervallen, en gammal fåbod där endast några brostenar och en vattenkälla minner om att människor levt här. Vi passerar norra änden på Bosjön och efter ett tag känns det som om vi har kommit ut i riktiga ödemarken. Då dyker plötsligt en stor långtradare upp framför oss och vi åker genom en undergång, med E 4:an och dess intensiva trafik över våra huvuden.

Snart har vi kommit fram till Skarvtorpet, där Johan och Amanda levde under många år i mitten av 1900-talet. Johan Forslöv var änkeman med två barn och arrenderade ett litet torp på Oppala-skogen av Maja Eriksson, "Olors-Maja", och han behövde en hushållerska i sin stuga.

Johan och Amanda poserar framför en bil, som dock inte var deras.

Dit kom Amanda Hedkvist från Svärdsjö i Dalarna, ensamstående mamma som måste skaffa sig försörjning. Man kan fråga hur hon hamnade i de här trakterna, men en förklaring kan vara att hon hade en syster som var gift och bodde i Åbyggeby.

På torpet fanns några kor och en gris och utöver hem och barn skötte Amanda djuren. Vatten fick hon hämta från en källa som låg cirka 75 meter bort och det var att lägga oket över axlarna och bära morgon och kväll, sommar som vinter.

Mjölka korna skulle hon också göra och ta reda på mjölken. Hon kärnade smör som sedan såldes till affären i Åbyggeby eller till folk som kom och handlade på gården. Hon hade sin smörtillverkning i ett av de två små rummen, som förutom köket, fanns i stugan. Elektricitet fanns naturligtvis inte, så det var fotogenlampa eller karbid som gällde. Ett stall var hopbyggt med stugan, men någon häst hade man inte på Amandas tid, så en sådan fick man låna vid behov.

Korna rymdes precis i den lilla ladugården där utedasset också fanns. Korna gick på bete på skogen och kom hem när Amanda stod på backen utanför grinden och ropade "Kossorna kom hem, kossorna kom hem". Då var det dags för mjölkning. På den tiden fanns det inhägnade ängar runt stugan, men där växer nu stora granar och slyskog. Det känns lite vemodigt att tänka på vilket arbete det har lagts ned här.

Man kan fundera över hur de klarade sig ekonomiskt. Johan tog väl diverse "påhuggsjobb". Ibland snickrade han bl.a. åt Forsby Elektriska, man fiskade och fick kanske lite vilt från skogen. Lill-Johan, sonen i huset, var med och jagade när han blev gammal nog. Åke Hjort minns skarvtorpet och sin mor-mor Amanda, som han besökte många gånger som barn. Han kommer ihåg en gång när han var där och såg en hink full med nate stå i boden. Så började det röra sig i naten och det var en mängd levande kräftor som låg i hinken. Förmodligen olovligen infångade men väl-

komna på middagsbordet.

Han kommer också ihåg ängarna och hagmarken där det växte otroliga mängder liljekonvaljer. Äppelträd och syrener finns fortfarande kvar runt stugan liksom en rabatt under köksfönstret med smörbullar och andra gammeldags blommor. För Åke var det en idyll, han tänkte väl inte på hur hårt livet var för Johan och Amanda och för barnen som växte upp i stugan och måste gå eller åka skidor 3–4 km genom skogen till skolan.

Som 8-åring cyklade Åke till Skarvtorpet för att hälsa på mor-mor. Då startade han tidigt på morgonen från Sörby Ängar i Gävle där han bodde och cyklade sedan tillbaka till staden på kvällen. Det var en lång väg och riktigt otäckt när det mörknade och skogen stod tät.

På 1960-talet flyttade Johan och Amanda till Hillehem med alla bekvämligheter det innebar och Skarvtorpet hyrdes ut som sommarstuga. Nu ägs platsen av Stefan Källberg, Källbergs Bygg. Han har köpt stugan med avstyckad tomtmark av Bergvik & Ala, som efter diverse turer köpt in hela skogsfastigheten.

Stefan har under en längre tid varit intresserad av torpet. När han så med hjälp av Gösta Sjöberg börjat släktforska och upptäckt att han stammade från Jonas Fierill, en finsk svedjebonde som slagit sig ned i Skarven, blev intresset ännu större. Som nuvarande ägare och intresserad av byggnadsvård ser Stefan torpet som ett byggnadsminne att bevara.

Stugan är från 1700-talet, det kan man bl. a. se på taket och på utformningen av dörrarnas beslag. Eldstaden var från början en tillmkningshäll där maten kokades över öppen eld, men en modernare vedspis har monterats in på senare tid. Stefan tänker byta ut den spisen mot en av äldre datum tillverkad av Skoglund & Olsson. Han kommer också att lerklina väggarna, ta bort nuvarande färg i taket och måla med äggtempera. Linoleum-mattan på golvet skall också bort och de gamla golvplankorna skuras med såpa.

Stefan Källberg, Leif Johansson och Åke Hjort framför köksfönstret.

Stefan Källberg, Leif Johansson och Åke Hjort framför köksfönstret.

De gamla uthusen skall få stå som de står, men stagas upp så att de inte förfaller. Ängen runt gårdsplanen skall hållas fri från sly så att gräs och blommor får frodas. Stefan kommer att ordna med bänkar och en grillplats på backen där Amanda stod och lockade på korna. Han vet att det är många som har en koppling till torpet och vill gärna att man i framtiden skall känna att det är tillåtet att komma hit trots att han numera är ägare.

Det är verkligen en idyllisk plats långt bort från bebyggelsen, men man påminns om nutidens leverne, för numera kan man höra trafikbruset från E4an bakom granarna.

[Hillebygden, Nr. 2, 2012]